СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 75. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 1. квітня 1931. VOL. XXXIX. No. 75. Jersey City, N. J., Wednesday, April 1, 1931. THREE CENTS.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАРАДИ БЕЗРОБІТТЮ

НЮ ЙОРК. — На вічу, на якім обговорювано господарку міста, повзято резолюцію, в якій підчеркнено, що кожна людина має право на працю, а працю ту мають дати в першу чергу ті, котрі держать контролю над цілою економічною машиною. А коли праці нема, то треба зреорганізувати економічну систему в такий спосіб, щоби була праця для кождого, хто хоче працювати.

Віче, на якім виступали відомі громадські діячі як бесідники, рішило домагатися від міста негайного призначення $25,000,000 на допомогу безробітним.

Дальше домаганося негайного введення обезпечення проти безробіття і скликання надзвичайної сесії конґресу для заради безробіттю.

Віче ствердило, що безробіття зростає та що при сучасній масовій продукції, щораз нових винаходах і бизнесовій адміністрації, опертій на наукових дослідах, треба числитися з тим, що безробіття буде постійним і звичайним явищем.

КАЖУТЬ, ЩО УСУНУТЬ ВОКЕРА ДО 100 ДНІВ.

НЮ ЙОРК. — Понад 3,000 людей зійшлося в Карнеґі Гол, щоби вислухати промов Нормена Томаса, Джана Гейнеса Голмса, Гейвуда Бруна й інших визначних промовців, котрі хочуть вичистити Ню Йорк від хабарництва й іншого лиха, яке загніздилося в адміністрації міста.

Ті, що не знайшли місця в Карнеґі Гол, відбули наради на 57 улиці. Віче скликано заходами „Сіти Аферс Коміті". Голмс заповів, що мейор Вокер не вдержиться при владі довше як 100 днів. Він казав, що Вокер звик з усього строїти собі жарти, але тим разом попечеться й опиниться між акторами й акторками в Голивуд та буде разом з ними забавлятися по нічних клюбах і спікізах. Отсе, казав Голмс, є властиве заняття для Вокера, до якого він надається.

Між іншим закидають мейорови попри здеморалізовання адміністраційного апарату ще й те, що він не зробив нічого для ратування безробітних.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЦУКРОВОГО ТРОСТУ.

НЮ ЙОРК. — Департамент справедливости вніс до суду позов, звернений проти „Шуґер Інститют" якому закидується нарушення закона Шермана.

Ґенеральний прокуратор, Вилієм Д. Мичел, твердить, що члени „Шуґер Інститют" змовилися разом щодо цін на рафінований кістковий цукор. Ота компанія, яка обіймає всі великі цукрові рафінерії, контролює 98% усього кісткового цукру в Злучених Державах. Вона спроваджує цуковий сировець з Куби, Порто Ріка, Гаваїв і Филипин по дуже низьких цінах, а продає свій рафінований цукор далеко дорожче від рафінованого буракового цукру. Дотого веде ще безпощадну боротьбу з фабриками буракового цукру, щоби позбутися їхньої конкуренції.

МАРИНАРІ ПЮТЬ.

БАЛЬБОА (Панамський Канал). — Сенатор Брукгарт обурений тим, що бачив по панамських пристанях, у яких стоять американські кораблі, повно американських маринарів, які ходять по вулицях цілком пяні.

ДИРИЖАБЛЯМИ ДО ЕВРОПИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Гуґо Екенер, капітан кермового корабля „Ґраф Цепелін", твердить, що вже в 1933 р. розпічнеться правильна воздушна комунікація між Ню Йорком і Фридрихсгафеном у Німеччині. Подорож відбуватиметься кермовими кораблями. Треватиме приблизно два дні, а кошти одного перелету виноситимуть коло $1,000.

І СИН МЕК АДУ ПЄ.

БЕВЕРЛІ ГИЛС (Каліфорнія). — Мировий суддя наложив на Вилієма Мек Аду молодшого, сина бувшого секретаря скарбу, грошеву кару в сумі $10 за те, що він у пяному стані счинив сварку з шофером одного автомобіля.

ВУДС ДАЛІ ПОТІШАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Полковник Артур Вудс, голова Комітету Негайної Допомоги Безробіттю, подає, що в деяких стейтах слідний зворот до ліпшого. Каже, що в Новій Анґлії поліпшилося в ткацькім і обувнім промислі.

КЛОПОТИ З ПОДАТКАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Податки за березень, які впливають до державної скарбниці, зменшилися за цей один місяць на $220,000,000 у порівнанню з тим самим місяцем минулого року.

МУСИТЬ ПОКИДАТИ АМЕРИКУ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент Праці повідомив Ф. Зявкина, ґенерального менаджера Амторґа, совітської торговельної аґенції, що йому вийшов реченець побуту та що він мусить забиратися з Америки, бо інакше буде депортований.

Закидають йому, що він вів тут інші бизнеси ніж ті, для яких його сюди допущено. Найбільше виступають проти нього асбестові компанії, бо кажуть, що він підкопував ціни на асбест разом з канадійськими асбестовими продуцентами.

ЯК РОЗУМІЮТЬ СОВІТИ МІСІЮ ПРЕСИ.

Варшавські часописи доносять: Цими днями відбулася в Москві конференція заступників преси та совітських телеґрафічних аґенцій. Комісар торговлі Кубішев начеркнув завдання совітської преси та телеґрафічних аґенцій. Він сказав, що не треба ограничуватися на реєстрації фактів в обєктивний спосіб. Преса мусить популяризувати комунізм не лише в совітській Росії, але і за границями Росії. Треба позбутися буржуйських пересудів і передавати вістки тенденційно. Головна місія преси й телеґрафічних аґенцій є пропаґанда, а не обєктивна інформація.

БРАК УГЛЯ В СОВІТАХ.

Пишуть з Москви, що совітські фабрики працюють лише кілька днів у тижні наслідком великого браку вугля і тому, що дуже важко довезти до фабрик сирівців. Репресії, які совітські власти від року приноровлюють до робітників-гірників у цілі збільшення продукції вугля — не дали досі ніяких додатніх вислідів.

МИШАЧИЙ НАПАД.

Аґенція „Райтера" доносить: Міліони мишей напали околицю здовж трасавстралійської залізниці. Начальник стації в Леонґана каже, що до його бюра вбігли тисячі мишей підчас того, коли він продавав подорожуючим білети. Миши погризли кілька соток білетів.

50,000 САМОГУБЦІВ РІЧНО.

Найновіша статистика Союза Народів про самогубства в Европі малює зворушуючу картину нужди й безробіття в життю народів. На основі цеї статистики умирають річно 50,000 осіб добровільно. Мадярщина й Чехословаччина мають найбільше самогубців. В цих державах припадає 26 самогубців на 100,000 мешканців. В Німеччині є 23 самогубців, в Австрії 22, у Франції 17 на 100,000 мешканців. Знавці є тої думки, що пропорціональне число самогубців в Азії далеко більше.

САМОГУБСТВО ЖІНКИ ПРОФЕСОРА.

В Бродах підрізала собі жили на руках Вильгельмина Судовичева, жінка місцевого ґімназійного професора. Причиною такого вчинку було те, що її муж не жив з нею в згоді. В грізному стані відвезли Судовичеву до лічниці.

ЖІНКА КАПІТАНА ВБИЛА СВОЮ СУПЕРНИЦЮ.

В Познані вбила Станислава Лєсьнєвська, жінка капітана-лікаря, свою суcперницю, 24-літну Аліну Чижевську. Причиною вбивства була заздрість. Після вбивства зголосилася вбийниця на поліцію. Її арештували.

ЕЛЕКТРИЧНІ ДЗВОНИ В ЦЕРКВІ СВ. ПЕТРА.

В церкві св. Петра в Римі впроваджується тепер електричну інсталяцію для дзвонів базиліки. Кожний з шести великих дзвонів матиме свій власний апарат, при помочі якого можна буде сильніше, або слабше дзвонити. Перший концерт дзвонів з церкви св. Петра в Римі відбудеться на Великдень ц. р.

КС. БІСКУП ХОМИШИН ПОТЕМПЯ ДЗЯЛАЛЬНОСЬЦЬ „РІДНОЇ ШКОЛИ" І „ПРОСВІТИ".

Під таким заголовком принесли польські часописи з великою насолодою вістку про черговий напад станиславівського епископа на „Рідну Школу", „Просвіту" і кооперативну орґанізацію. При цій нагоді накидається згаданий католицький маняк також на память Івана Франка. — („Рада")

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРАВОПИС?

Польські ґазети повідомляють, що Академія Наук у Кракові займається тепер справою зміни польського правопису, стремлячи до більшого його сфонетизування й економізації ґрафічних знаків. Академія Наук має перед собою два в цьому напрямі проекти. Один проект хоче впровадити відомі дашки (вживані в чеськім правописі, а також у давнім нашім над „о") над „ц" і „р". Другий проект іде ще дальше, бо крім цих змін хоче польське „о" з крискою заступити буквою „у", а польське „х" (не ікс) буквою „г". Польська преса відноситься до цих проєктів прихильно.

ДИВНИЙ ВИПАДОК ПРИ ЛЬОСУВАННЮ ДОЛЯРІВОК У ВАРШАВІ.

Дивний випадок зайшов при льосуванню долярівок у Варшаві. Присутні при тягненню льосів власники долярівок ствердили, що деяких нумерів долярівок зовсім не вкинено до т. зв. колеса щастя. На салі повстала страшна метушня. Всі присутні власники долярівок (очевидно переважно мешканці Варшави) почали стверджувати, чи нумери їх долярівок є в колесі щастя. Наступила небувала констернація. Комісія, яка переводила льосування, перервала засідання і відійшла на нараду. По нараді була примушена ствердити, що дійсно богато чисел у колесі щастя бракує, але що цьому винна друкарня, яка зробила помилку. Це виєснення не втихомирило присутних. Крик і гармідер тревав дальше. Дві малі дівчинки, які мали тягнути льоси, так перелякалися, що одна з них аж розплакалася. Комісія рішила вилізти з того дивного і загадочного випадку в той спосіб, що виписала бракуючі числа долярівок ручно. Тоді приступлено до тягнення і вильосовань премії на суму 75,000 долярів. Цікаво, що деякі нагороди впали якраз на числа, виписані перед хвилею ручно. Цей загадочний випадок в польській льотерійній установі (яка стоїть під безпосереднім наглядом міністерства скарбу) викликав у Варшаві і в цілій Польщі, навіть за границею, небувале враження. Пересічний громадянин підозріває, що тут був обман, який міг повторюватися вже від давна. Міністерство скарбу зарядило слідство. Є вісти з Варшави, що долярівка впала на біржі в ціні. Польська опозиція вже внесла в соймі в цій справі наглий внесок.

ОРИҐІНАЛЬНА ПІМСТА.

В Лодзі зредукований робітник фабрики Кон при вул. Луковій, Лаврентій Ковиня, приступив на вулиці до майстра Ф. Корковського й витягнувши ніж, відтяв йому вухо. Це була пімста робітника за те, що його зредуковано.

ЛЬВІВСЬКІ БОГАЧІ НАЛЯКАЛИСЯ...

Львівські богачі налякалися хвилі безробіття, яка переливається у Львові, й утворили комітет безробітним. Видали відозву, щоби кождий жертвував на безробітних, що може, бо інакше, каже, буде зле. Богачі кажуть, що безробітні є неначе ті жебраки, котрим треба кинути бодай кусень сухого хліба, щоби не кричали і не демонстрували.

ВІДГОМІН БАНКОВОГО СКАНДАЛУ В ПАРИЖІ.

Слідство в справі великих зловживань у французькім банку Устріка виявило, що у цю аферу є вмішаний теж комісар париської поліції Бенуа. Він брав хабарі від директора цього банку. Супроти цього власти усунули Бенуа з уряду. Та це усунення ком. Бенуа викликало другу сензацію. Бо ось внук відомого італійського героя Ґарібальді вніс жалобу проти ком. Бенуа, в якій доказує, що видалення його з меж Франції наступило на підставі брехливих заподань комісаря Бенуа. Тепер вигнанець домагається від французького суду переведення розправи та відкликання декрету, яким видалено його з Франції.

ГОЛОД І БЕЗРОБІТТЯ В ПОЛУДНЕВІЙ БУКОВИНІ.

В полудневій Буковині нужда. Особливо в родинах лісових робітників, які через безробіття не мають ніяких приходів, зростає нужда з дня на день. Жертвою цього катастрофального положення впав 50-літний К. Штробель з Валя Саки, який не міг видержати голоду й повісився.

АРЕШТУВАННЯ ЗЛОДІЙСЬКОЇ ШАЙКИ.

Черновецька поліція арештувала злодійську шайку, що останніми днями виконала кільканацять вломів. Злодії переховувалися в помешканню сторожа одного дому. Комісар Поповіч найшов при деяких злодіях гроші, стемплі і тютюн. Ці річи вкрали бандити в буфеті палати судівництва.

ПРОГАНЯЮТЬ ЧУЖИНЦІВ.

На основі розпорядку міністерства праці покинуть Румунію коло вісім тисяч мадярських співачок і танцюристок, щоби дати можливість заробітку румунським горожанам. Поліційні власти вже почали наглядати за тим, щоби чужинні артисти покинули Румунію.

ХТО ВІН?

В поліційнім арешті у Чернівцях знаходиться 18-літний молодець, який відблукався ще 6-літним хлопцем від родини й забрив до реґату. Поліція не знала, що зробити з бродягою й випустила його на волю. Та кілька годин пізніше зголосилася в поліції одна пані і заявила, що перед дванацятьма роками зник її 6-літний хлопець. Коли вона стала описувати вигляд хлопця та наведа особливі знаки на його тілі, то урядники поліції прийшли до переконання, що розходиться про її сина. Кілька аґентів розійшлися по місті й шукали всюди бродяги, але дарма. Щойно пізніше знайшли його на обіді в Народній Харчівні. Назвиско правдоподібної матери держать покищо в тайні.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЦЕНЗУРА КОРЕСПОНДЕНТСЬКИХ ТЕЛЄҐРАМ

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЦЕНЗОР ХОТІВ БИ ЦЕНЗУРУВАТИ ҐАЗЕТИ В ШИКАҐО.

ПАРИЖ (Франція). — Від місцевого кореспондента ґазети „Шикаґо Трибюн", Генрі Велса, який тепер перебуває в радянській Росії, одержано листа з поясненнями умов, при яких йому доводиться посилати до ґазети свої звідомлення. Велс поїхав до Росії з дозволу радянського уряду й при умові, що йому не будуть забороняти подавати в своїх звідомленнях фактів, які він буде спостерігати. Та наділі вийшло інше. Всі його телеґрами мусять переходити чекістську цензуру, яка викреслює, або змінює те, що їй не подобається.

Наприклад, останнє звідомлення про становище селян, засланих на далеку північ, що було видрукуване в „Шикаґо Трибюн", большевицька цензура сконфіскувала. Але Велс післав це звідомлення листом до Парижа, звідки його переслали каблем до Шикаґо. Про це Велс сказав большевицькому цензорови, який у відповідь почав домагатися, щоб „Шикаґо Трибюн" не містила цієї телеґрами. Коли Велс зазначив, що це вже не можливе, то тоді цензор домагався, щоби було зазначено, що ця відомість пройшла мимо большевицької цензури, бо, мовляв, таким чином не буде поставлена до неї печатка большевицької цензури, яка стверджувалаб правдивість відомостей Велса.

Подаємо зразки большевицького цензурування телеґрам кореспондентів чужинецьких ґазет. В першому звідомленню Велса про його спостереження на лісних розробках уступ його телеґрами **„Засуджені більше не наймаються** на лісні праці для експорту дерева", большевицька цензура змінила так: **„Засуджені не наймаються** на лісні праці для експорту дерева". А слідуючі два уступи були цілковито викинені цензурою з телеґрами.

„В останнім році кількасот політичних і кримінальних вязнів зі страшної соловецької вязниці були прислані до Архангельська для помочи при наладованню на пароплави дерева.

„Але після першого протесту з Вашинґтону вязні були забрані з робіт і поставлені на іншу працю, або відіслані назад на Соловецькі острови, де ще при царському режимі була вязниця для політичних вязнів".

В одному з попередніх звідомлень Велса цензура викинула такий уступ: „Нагота „кулаків" прикрита лахміттям та шматами, привязяними до вимученого тіла людей дротом та шнурами. Навіть кваліфіковані робітники на тартаках, які заробляють пару соток рублів на місяць, також носять пірвану й злиденну одежу. Я бачив — каже Велс — на страшному морозі дереворубів, у яких голі ноги визирали з подертих чобіт."

РИКОВ ЗНОВУ ПРИ УРЯДІ.

МОСКВА (СССР). — Бувший премієр-комісар Риков знову знайшовся в складі уряду радянської Росії. Це перший раз, коли Сталін знову допустив до уряду свого противника, якого він недавно викинув з головства в раді комісарів. Можливо, що це означає примирення правої опозиції зі Сталіном.

Риков тепер призначений на становище комісаря почти й телеґрафу. Та вже давно час завести якийсь порядок у цьому комісаріяті. Тепер лист у Москві, з одної сторони ріки на другу, йде чотири дні, а телеґрама, наприклад, з Нижнього Новгорода доходить до Москви за 24 години після того, як пославший її приїздить потягом до Москви.

ПОЛЬЩА В ФІНАНСОВИХ КЛОПОТАХ.

ВАРШАВА (Польща). — Пілсудський вже вернувся з вакацій. З острова Мадейри до Ґдині перевезено його польським торпедовцем, а з Ґдині до Варшави він приїхав спеціяльним потягом, який пильно охороняли. Фінансові клопоти Польщі змусили Пілсудського припинити свою поїздку до Італії, Палестини й до Єгипту.

Польща тепер стоїть перед буджетовим дефіцитом принаймні на 50 міліонів злотих. Треба вжити якихсь спеціяльних і рішучих заходів, щоб цей дефіцит зменшити. Без Пілсудського уряд не міг рішитися на ніяку міру. Тепер мабуть переведеться зменшення ріжних державних витрат і підвищиться державні податки від населення.

ІНДІЯ НА ШЛЯХУ ДО ЗАСПОКОЄННЯ.

КАРАШІ (Індія). — Всеіндійський конґрес приняв умову, яку підписав Ґанді з віцекоролем Індії, лордом Ірвіном, про припинення пасивної резистенції. Тепер ідуть поспішні приготовлення до відізду делеґації до Лондону для остаточних переговорів у справі порозуміння з англійським урядом про самоуправу Індії.

АЛЬФОНС СТАРАЄТЬСЯ РАТУВАТИ ПРЕСТОЛ.

МАДРИД (Еспанія). — Король мав таємне побачення з лідерами републиканців, які домагаються, щоб на час скликання установчих зборів в Еспанії король виїхав з Мадриду, поки збори не ухвалять, чи далі Еспанія буде конституційною монархією, чи републикою. Ще не відомо, чим скінчиться це побачення короля зі своїми противниками.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2 75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТЕСТИ ДО ЖЕНЕВИ

З донесень англійських кореспондентів з Женеви виходить, що обширний меморіял посолки Мілени Рудницької до Ліґи Націй у справі польської „пацифікації" відкинено тому, що він містить матеріял, обговорений в інших жалобах.

Чи так дійсно є, того ніхто не знає. Ніхто не може собі навіть виробити обєктивного погляду щодо цього рішення Ліґи, бо Ліґа не подає меморіялів до прилюдного відома. Все те діється у неї таємно. І тому саме, як підносять заграничні кореспонденти, зроджується підозріння, що Ліґа Націй є інституцією, яка радше заганяє до гробу жалоби національних меншин, ніж їх виносить на денне світло.

Це вже є фактом, що вона відкинула тепер найобширніший і найкраще удокоментований український меморіял. А що буде з іншими, не знати. Всеж таки нам залежить на тім, щоби справа польських звірств була таки обговорена вже на найближчій травневій сесії Ради Ліґи Націй та щоби Ліґа заняла якесь становище хочби тільки й супроти тих жалоб, які вона приняла. Бо ми є того переконання, що навіть найслабше оброблені меморіяли не можуть змінити чорного на біле, й воскресити з гробу закатованих польськими уланами і жандармами наших братів. Польські жандарми могли змусити людей позашивати обдерті польськими дикунами стріхи, повставляти замісць поломаних нові вікна й двері до читалень і кооператив, але не можуть закрити ран від побоїв, бо ті рани ще не загоїлися.

Тому саме Польща вживає всіх можливих заходів, щоб Українці вицофали навіть ті слабі жалоби, які Ліґа приняла. І можна бути певним, що Польща доложить усіх заходів разом з Францією й іншими своїми приятелями, щоби справу розглянення галицької „пацифікації" знову відложити.

І отсе є цей пункт, на який хочемо звернути увагу. Саме тепер, коли наші жалоби розглядає Ліґа, не є вказаним надсилати їй нові протести чи меморіяли. Бо між тими протестами можуть бути такі, що є нескладно зложені і саме їх може Ліґа взяти під розвагу. Коли відкинула найкраще оброблений меморіял, то на висилку дальших меморіялів шкода витрачувати час і гроші. Дотого нові меморіяли можуть тільки дати Польщі притоку, щоби справу протягнути, бо отсе надійшло ще повно інших жалоб, на які вона не мала часу дати відповіди. Таким робом висилка до Ліґи нових меморіялів з Америки чи з Европи тепер справі не пособляє, а зате може їй пошкодити. Це треба взяти під розвагу тим, які хотіли би висилати до Женеви дальші протести.

Інж. Д. Андрієвський.

ЗАПАМОРОЧЕННЯ

(Допис з Европи).

Ще не ущухли відгуки траґедії Зах. Земель в краю і за кордоном, ще ціла справа не дійшла свого кінця, а вже у нас зачинається шамотання, спекуляція на відповідальности, розходження, коли не розбрат, між поплечниками. Звичайне явище після кожного бойовища. В пресі дискутується міру вини Українців за пацифікаційну акцію польського уряду і американська „Народна Воля" не вагається признати її в цілости Військовій Орґанізації, а „Українкор" у Празі дає широкий відгомін мірковання народовольського журналіста.

Знов один з найбільш впливових наших політиків, заприязнених з Польщею, гірко дорікає всему соборницькому таборові, що своїми виступами він спричинив пацифікацію, яка поставила його, політика, в надзвичайно тяжке положення. Можна зрозуміти скрутне становище людей, які до нині заявляли себе некомпетентними в справі „національної української меншости" під Польщею, а нині є змушені (ким?) їхати до Женеви, аби „ратувати галицьку справу". Але тим не менш закиди нашого політика не є слушні.

Чиж справді можна поважно думати, що до польських звірств причинились хай і численні саботажі, що мали місце минулого літа? Аджеж подібні заворушення тревають, відколи Зах. Землі дістались під Польщу! І коли пацифікація прийшла не кілька літ тому, а лише минулої осени, то сталося се не через саботажі, а для того, що лінія внутрішньої польської політики заломилась. Та політика зайшла в глухий кут і раптом захотіла звідтам видобутись конвульсивним рухом через фальшовання виборів, які однаково вдарили по польській опозиції, ну і, розуміється, по „меншостях"; Німцях також.

Нарікання нашого політика свідчать про запаморочення певних українських кругів, які бачать дійсність крізь чужі окуляри. Справді, Поляки скрізь і всюди, а в Женеві особливо, горлають, що пацифікація попередила домашню війну, яку ніби підготовляла УВО в згоді з українськими партіями. Такі твердження лише доказують про велике збурення українського населення, доведеного до розпуки безправним положенням і нестерпним тиском Поляків на Західніх Землях. В кожнім разі варварські вчинки, що їх допустилися Поляки над мирним населенням, жінками та дітьми, не виправдуються в найменшій мірі тою чинною реакцією, яку виявили Українці у відповідь на безправство і гніт.

Деро інший характер, як нарікання унерівського політика, має кампанія, розпочата „Народною Волею". Вона виразно змагає до дискредитації українських активістів на Зах. Землях. Не рахуючися з власними принципами, ані з фактами, народовольці осуджують чинну боротьбу в Галичині, бо вона, бач, спричинює втрати, дає Полякам зброю в руки і заносить на провокацію.

А чом не розуміти чинного опору населення Західньої України цілком природно? Як спроби, хоч би в примітивних формах, запротестування проти польського поневолення. Чейже всі благання, відклики до соціялістичного сумління чи до гуманности не звернули уваги світа на українську справу під Польщею, на ті умови, в яких опинились українські землі після рішення Ради Амбасадорів та на поведення Польщі з своїми міжнародніми зобовязаннями. Щож іншого лишалось Українцям, як не чинний опір?

Нині треба нам звертати увагу на те, що українська справа інтернаціоналізується, прибирає свій властивий характер. За справу Зах. Земель процесуємося з Польщею перед Союзом Народів і світовою опінією. Шляхом упертої і методичної праці нашої еміграції, яка в короткий термін спромоглася створити цілий пропаґандитивний апарат за кордоном, нам удалося розголосити нашу справу і втягнути в неї відповідальні міжнародні чинники. Щоби переперти її там, мусимо далі працювати над світовою громадською опінією, бо, не маючи свого офіційного представника в Союзі Народів, можемо лише через неї вплинути на женевський міжнародній ареопаг.

Річ очевидна, що годі сподіватися від Союза Народів рішення нашої національної справи. Але вимагати від нього полекші і гарантій для території під Польщею ми можемо і мусимо. Він мусить видати вирок у справі польських звірств, забезпечити відшкодовання і сповнення взятих Польщею зобовязань. А найголовніше, Союз Народів є тою трибуною, з якої можемо голосити наші домагання перед цілим світом, аби він не став нам на перешкоді, коли візьмемось рішати нашу справу вдома, власними силами. Нині віддаємо на осуд світа наш історичний спір з Польщею і мусимо його виграти.

Українська справа може прийти на порядок денний Союза Народів в травні с. р. До того часу маємо перевести нову кампанію пропаганди, яка вже в повному руховi. І от серед напруженої праці українських патріотів виступ „Народної Волі" викликає здивовання. Тим більше, що пояснити його здоровим розумом тяжко. Віддана робота певних груп за кордоном починає звертати на себе загальну увагу. Але між ними нема народовольців і се викликає їх невдоволення.

Але дарма. Ті, що стоять при роботі, провадитимуть її далі і випади народовольців нічого не змінять. Наш загал є досить вироблений, щоби міг дати себе збаламутити політичній отаманщині. І сподіваємось, що не багато найдеться між українською пресою підголосків, які услужно підтримають народовольські накликання. Кола, свідомі своєї відповідальности, хай памятають, що тяжка і важна робота лише почалась. Перед нами тяжка борня. Ми не впали і заскоро шакалям брехати над нашим трупом.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912,

Of "Svoboda", (Liberty) Ukrainian newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for April 1, 1931.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Peter Macheyowsky, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Ass'n, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Luka Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Peter Macheyowsky, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian National Association, Inc., Fraternal Order. Nicholas Muraszko, Pres. & Trustee, 852 Clifford Ave., Rochester, N. Y.; G. Kashtaniuk, Rec. Sec. & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.; E. Lewczyk, Treas. & Trustee, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

3. That there are no bondholders, no mortgagees and no other securities.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscription during the six months preceding the date shown above is 16,500 per each issue.

PETER MACHEYOWSKY, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 31st day of March, 1931.

HARRY JEWUSIAK, Notary Public
(My commission expires December 7, 1933).

НАШІ ЗАВДАННЯ

(З Европи в справі Пласту).

Український нарід переживає — по трагічній невдачі видобутися з кігтів окупантів — надобу знущань та лихоліття. Сусіди, хижаки, живе тіло України розчетвертували й кожний з них свою частину хоче чимскорше проковтнути.

На наших землях море сліз та крови... Та не час розводитись над мартирольоґією. Я постараюсь подати кілька слів про те, яке нам треба виховати державницьке покоління, якому може доля дасть в руки керму при будуванні власної держави, щоб воно могло краще вивязатися з цього завдання, ніж його предки 1917—18 рр.

Берім під уваґу те, що здійснення так, великої, могутньої ідеї вимагає від молоді творчої праці, напружених зусиль волі, витревалости та жертв. Видати таке покоління поневоленому українському народові дуже важко. Це явище потверджує також історія, яка нас учить, що недержавні народи видавали так мало ідейних одиниць, сильних духом, непохитних характером, свідомих великої мети нації, які дійсно могли з самопожертвою посвятити свої духові здібности, енерґію та життя на жертвеннику Батьківщини.

А коли українська нація не хоче, щоб її вичеркнули з карти Европи, коли прагне стати між вільними народами, мусить за всяку ціну видати не лише самих провідників, але що важніше, мусить виховати цілі кадри ідейних борців, загартованих тілом і духом, які не блудили би на шляху до всенароднього щастя. Словом, поневолена нація мусить переродитися всім своїм єством, відкидаючи традиційні звички, які не скріплюють її орґанізму, а навпаки, руйнують фізично й морально та виховують на паразитів, моральних калік, нездібних до активної відпорности, а здатні виключно на нужденне животіння.

Придивімся тепер, яку молодь намагається видати Пласт. Пласт бачить юнака в новому світогляді. Від Пластуна закон вимагає: самовиховання, самоопановання, праці над удосконаленням себе, героїзму й посвяти. Все це неабиякі духові здобутки індивідуальности, високого морального рівня, до якого має й мусить стреміти Пластун тернистим шляхом духового зусилля. До цих моральних надбань додає Пластун здорову думку, яка мусить жити, рости й могутніти лише своїми власними, питомими творчими соками. З цими прикметами гармонізується не тільки розум його, але також залізна воля, почуття відповідальности, обовязку послуху та карности.

Мушу піднести, що в пластовім вихованні кладуть найбільшу увагу на безоглядний послух та карність.

Яке велике значіння має для нас карність і дисципліна, то кожний, хто ознайомлений з нашою історією визвольних змагань — де якраз ми хворіли на бездисциплінарність, партії та отаманію — признає її доцільність.

Проти такої величної ідеї всякі утопістичні кличі, які затроюють орґанізм молоді й чинять її нездібною до відпору й боротьби за краще завтра народу, бліднуть.

Пластун каже: так хочу, так мусить бути, це непорушний закон нації, це абсолютне право, це імператив. Він також знає, що коли котрий з них не пересякне тим самим бажанням, не буде мати тої самої волі, не буде стреміти до тої самої мети, не схоче зілляти своє „я" з „я" нації, не стане плече в плече з другими до боротьби, тоді всякі зусилля даремні й результат бою наперед вирішений.

Як зразковий приклад пластового руху наведу англьо-саксонську расу, яка, хоч живе вповні державним життям, що виявляється на Британських островах, в Америці та в кольоніях, то в неї поняття орґанізації, співпраці, почуття права, обовязку, відповідальности, чести, значіння державного авторитету, послуху й карности були так природні їх суспільному орґанізмови, так просто випливаючі з їх всестороннього державного життя та історичного минулого, що їх провідники не потребували видумувати таких орґанізацій, в яких би їх молодь переходила відповідну школу духа, потрібну для життя в переродженій суспільности. А все таки уважали потрібним видумати...

Тим більше ми, як недержавна нація — покликана до традиційного життя майже тому пів століття назад — мусимо перещіпити цей новий напрямок у вихованню здорового характеру державної людини на наш орґанізм. Як наглядний доказ здорового виховання візьмім цінні документи визначних психольоґів Пластуна, які твердять, що колиб пластова ідея опанувала всю нашу молодь і стала раціональним чинником її виховання, вона напевно змінилаби ціле обличчя українського народу. Вже в ідейній основі пластового руху, орґанізаційній схемі й практичному переведені його є таке глибоке зрозуміння молодої душі й так геніяльно використана її змінчивість і химерність саме для її удосконалення, що було би найбільшим гріхом не дати змоги розвинутись йому в нас.

А коли ми дістанемо з пластових рядів молодь з непохитною волею, сильним характером, яку не вдовольняє виключно поблиск щастя, яка є свідома потреби боротьби за національне й політичне визволення, яка власним хотінням надає напрям життю, яка пробиває шлях згідно з потребами нації, яка знає цей невмолимий закон життя, що прав не дають, а треба їх самому хотіти й уміти здобути та яка плекає й визнає одиноку найвищу ідею волі й незалежности — тоді — як сказав А. Кіченер — „коли дійдемо до міліонів юнаків, пронятих ідеєю скавтінґу, то Батьківщина гляне в майбутнє гордо й спокійно".

М. Бажанський.

І. Бондар.

ДЕЩО ПРО ТАНКИ

(3)

Обрядові танки майже виключно відбивають в собі родинні події та події звязані з фізичним життям людини, але побутові танки відбивають в собі зовнішню сторону людського побуту. Вони складалися на честь добробуту населення, звязані з ріжними роботами певних людських племен, як наприклад при скотарстві, в полю в добі, коли народжувалося хліборобство, або ще раніше в звязку з добрим виловом риби, з доброю здобичю на полюванню й т. д. Та ці танки в більшости звязані тісно з релігійними, бо в них завжди є елемент подяки, або прохання вищої сили післати свої блага людям.

Місце мені не дозволяє докладнійше спинитися над описом хоч деяких обрядово-побутових танків у ріжних народів, щоби показати, як студіючи їх, можна дуже докладно вивчити громадський побут окремих людських племен, виcтудіювати їх світогляд, звязаний з родинним життям і т. п. В Українців дуже багато таких танків зберіглося з давньої старовини й тому, що вони у нас затримуються дуже довгий час, вони більше вдосконалилися, ніж в інших народів, а тому вражають своєю красою глядача. Та про свої танки будемо говорити далі.

Танки професійні.

Згодом танки ще більше розділилися на ріжні галузі. В моє завдання не входить тепер згадувати про всі роди танків, а я хочу лише згадати про ті, які подибуються в українських танках, щоби ми розуміли, що наш танок також звязаний з танками інших народів і має одне й теж жерело походження та шляхи розвитку, лише форми розвитку наших танків відмінні від інших народів, як взагалі форми всього нашого життя є питомими для Українців.

Отже ще хочу згадати за танки професійні, лишаючи на боці більшу детайлізацію їх. Професія ріжних труп людей також відбилася в танках. Тому повстали танки матроські, танки ковалів, танки чумаків, танки пастухів й інші. Тому, що українське населення переважно хліборобське, в нього найбільше повстало танків, звязаних з хліборобством та скотарством. Багато танків ріжних народів зникли без сліду. З бігом змін обставин та характеру життя їх заміняли нові танки, які відбивали сучасність. На наших уже очах вмер український танок „табунщиків", який мені ще в дитинстві довелося вже дуже рідко подибувати серед інших табунщиків. Не знаю, чи цей танок взагалі десь зазначений в українській літературі. Його лише я ледви пригадую тоді, коли дивлюся на відомий американський танок „Теп-степ". В цьому американському танкові вибивається ногами такі саме такти, які наші табунщики вибивали в свойому танкови, передаючи ними біг табуну коней по твердій цілині широких степів.

Умер також танок чабанський „Торбан", хоч старі люди ще його памятають. Основним мотивом цього танку було притупування ногами, так немов би танцюючий гасить огонь і ногами розтирає попіл від багаття, щоби не загорілсая суха степова трава та не викликала страшного степового пожару. Можливо, ще на Бесарабщині можна здибати також уже вмираючий чудовий танок „Чабан", який виконується під згуки чабанської сопілки. В цьому танкови танцюрист віддає ті почування, які панують в його душі, коли в гарну погоду чабан виганяє вівці на пасовисько — радість, що вівці добре випасаються, потім негоду, ратування від неї овець, загублення одної овечки й довге шукання її з розпукою і нарешті радість, що знайшов свою вівцю. Чудовий танок і чудова мельодія музики, яка довше затримується серед чабанів, ніж самий танок.

Безперечно були серед нашого народу й інші танки відповідних діб, але вони згинули без памяти, а на зміну їм прийшли нові танки. Лише обрядові та релігійні танки лишаються тисячі років у нашім народі й, переживаючи певну зміну, не гинуть, а залишаються жити. Це тому, що релігійний світогляд людей міняється дуже поволі, а ріжні професії народжувалися й загибали, часто без сліду, тому разом з ними і загибали танки, які відповідали їм.

Ось наприклад, вдивляючись в американські танки, ми бачимо, як на них відбивається доба сучасного захоплення спортом американського народу. В багатьох танках можна знайти рухи й кроки та позиції характеристичні для боксерів, бейс-болистів, футболистів, гімнастиків і т. п. Можна сподіватися, що скоро будуть створені танки, які називатимуться іменами певних родів спорту. Отак доба сучасности творить відповідний їй характер танків. Народня творчість відбиває сучасність танкові в музиці й пісні. Так само й окремі мистці, не відстаючи від сучасности, а більше здібні, передбачаючи майбутність, витворюють кождого разу нові цінности штуки взагалі, а танків зокрема. Повстають і розвиваються сучасні танки (модерні).

Танок — мова почувань людини.

Як я вже згадував ранійше, танок появився у перших початках життя людини. Він народився разом з людиною й наскільки люди були раніше примітивні, наскільки й танок був примітивним в первісних своїх формах. Про спільність походження в европейських народів танків свідчить само назвисько їх. Колись учені думали, що слово „танки" походить від німецького слова „тягнути", але пізнійше знайшли санскритське слово на означення штуки, це слово „tandi". Далі в тій же санкскритській мові народня забава, яка визначалася своїми бурхливими, але ритмічними рухами рук, ритмічними ударами ніг об землю та стукання в такт рухів зброєю й плесканнями в долоні, називалася „tandava". Отже пень цього слова „tand" в санкскритській мові означає бити, або плескати. Отсе „танд" і стало пнем для слова всіх европейських народів на означення танку.

(Дальше буде).

На зборах.

Ну, й що ти сказав би про цього бесідника?

Коли він не вірить у те, що говорить, то він дуже розумна людина.

—o—

Далекий свояк.

— Семен Савка! Чи Грицько Савка ваш свояк?

— Дуже далекий! Бо то бачите, я у моєї матері перша дитина, а він аж сімнацята.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Свято в честь безсмертного Кобзаря.

Концерт-свято в 70-ті роковини смерти Тараса Шевченка, яке відбулося в неділю, 22 березня, було справді величаве. Зала Народного Дому на 6-тій вулиці, причепурена художньо в гуцульськім стилю, вже на початку концерту викликала у присутних громадян святочний настрій.

Вгорі, над сценічною заслоною, пишалась лента з вигаптованим на ній проханням найбільшого нашого народнього Пророка: „І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій, не забудьте помянути не злим, тихим словом"!

На сцені немов престіл, а на нім великий гарний портрет Шевченка, узористими килимами-коцами прикрашений, перед ним порозмищувано квіти та гарно колірові світла. По боках лісна сценерія нагадувала рай, вишневий садочок, про який душа Кобзаря все так мріяла.

Програма в двох частях, не задовга, ані не закоротка, вельми добірна не тільки з огляду на свої вокально-музичні вартости, але й своїм високо патріотичним змістом, могла вдоволити найкультурнішого й найвибагливішого нашого громадянина. Український хор „Бандурист" (як мішаний так і мужеський) у прекрасних народніх строях подобав на справжню живу китицю цвітів, а бездоганним мистецьким виконанням своїх пісень поривав та захоплював цілу авдиторію. Свою заслужену славу завдячує „Бандурист" в першій мірі свому вельми спосібному та невсипущому дірігентови, професорови Ю. Кириченкови.

Що кращі композиції Стеценка, Воробкевича, Гайворонського та Роздольського у виведенню „Бандуриста" все більше й більше захоплюють нашу публику. Побажати би щиро, щоб хор „Бандурист" у своїй ідейній художній місії міг придбати собі ще більше голосів (пр. тенорів), через що краски деяких композицій набрали би повноти та імпресіонізму.

Вельми принадними були точки п. Придаткевича, нашого звісного скрипака-віртуоза (його власна композиція „Пісня про Чабана" та „Думка" Гайворонського), а співучість його гри причаровувала святочну громаду, яка не щадила артистови заслужених оплесків-признання.

Спів п. Ординського, барітона, а головно його свіжий, сильний, о металічнім тембрі голос, викликував по кождій його точці бурю оплесків в доказ, що його артистичні зусилля не є марні. Його продукція складалась з трох пісень Лисенка до слів безсмертного Кобзаря („Минають дні", „Мені однаково" й „У гаю, гаю"). Тут як слід треба завважити, що коли співак ще не є певний нової композиції, так краще повторити якусь стару, йому добре відому, пісню, ніж випробовувати нову на такім національнім святі, як Шевченкові Роковини. Ця примітка відноситься до серенади Лисенка „У гаю, гаю", яка є доволі трудна та вимагає від виконуючого зібрання уваги на музичну часть, а рівнож відданнє змісту у його чистоті накладає на память співака неабияке завданнє. Таку саму заввагу можна би зробити й до пісні „Мені однаково", де трета часть композиції: semplice (після „Adagio" в партії пяна) вимагає від співака не тільки музичної ерудиції, але передовсім практики, яка впливатиме на чистість інтонації так есенціяльної якраз для цеї части. Перед п. Ординським є красна будучність, коли попрацює у згаданім напрямі.

Милою була поява на сцені п-ни Марії Шуст у гарнім народнім строю, а її деклямація „Розрита могила", Шевченка, виголошена з повним розуминням тексту та блискуча чистота виговору, хоч декляматорка уроджена в Америці, викликала по скінченню невмовкаючі признання нашої патріотичної громади.

Атракцією свята чи не був виступ Української Молодечої Орхестри під управою Михайла Гайворонського, нашого заслуженого композитора та невпинного працівника на полі поширювання правдиво музичної культури серед нашої американської кольонії. Орхестра вповні вишколена та здисциплінована, а замітна цим, що у кождого її члена наглядним є щире замилуваннє до свого інструменту. Орхестральна комбінація струнних інструментів (мандоліни і пяна) та смичкових (скрипки й челя) показалась вельми щасливою. Твори, виконані Молодечою Орхестрою, це в части гармонізація п. Гайворонського, а по части його оригінальні композиції. Згармонізована нашим музиком пісня, виведена ансамблем, захоплювала народною мельодикою, а удатно переданий мандолінам „Cantus firmus" (головна мельодія) та чисті дзвінкі голосочки мандоліністок, виконуючих мельодію „unisono" з інструментом, додавали чару до загальної милозвучности ансамблю. Ця Молодеча Орхестра (скріплена ще деякими альтівками та челями), може сміло зарепрезентувати наш музичний дорібок (культуру) на чужині й перед вибагливими Американцями.

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга, редактор Свободи. Темою його промови були „Гайдамаки", найбільша історична поема Тараса Шевченка. Причиною повстання поеми було щире бажання Тараса Шевченка виказати страшну самоволю польської шляхти-магнатів, яких моральний та суспільний занепад довів Східну Европу в другій половині XVIII століття до соціяльної катастрофи. Спричинив передовсім те, що нарід український на правобережу Дніпра, неволений, кривджений, збунтувався та повстав у власній обороні на своїх гнобителів-переслідувачів.

„Кари варварам, кари", кличе поет за людом. Цеж вічна справедливість вимагала кари за людську кривду. На спомин сумних подій „Коліївщини", про яку розповідав Шевченкови його дід, наповнялось болем серце поета; брат-Славянин мусів іти з ножем на брата; рідний батько не жахався карати дітий своїх смертю (Ґонта) за ненароджені ще провини. Малюючи ці страшні картини залюбки кровавими, багряними красками, Шевченко не бажав розбуджувати в народі кровожадних чувств ні пімсти, лише, щоб сини й внуки знали, як батьки їх свавільні гуляли, як, засліплені свободою сильнішого, знущались над темним, збіднілим, у нічім неповинним українським, а то й своїм, народом. Хоч серце болить, а розказувать треба, бо цеж була правда, каже поет.

Шевченко бажав цілим серцем, щоб ввесь славянський люд жив між собою у згоді, любові та вільний, як брат з братом. Такими думками були переняті того часу й польські революціонери романтики-ідеалісти, сердечні приятелі Шевченка. Як скоро однак час замінив свобідницьку ідеольоґію давніх польських революційних змагань на експанзивно-грабіжницькі стремління нинішних державних мужів Польщі та Москви. Як скоро забувся серед польського та московського революційного ідеалізму свободолюбний, братерський клич!...

Шан. промовець вказує на схожість ідеольоґії старої польської шляхти-маґнатів XVIII ст. з такою самою ідеольоґією XX віку та ріжниця хіба у формі здійснювання ідей-замірів можних панів. Коли підчас „Гайдамаччини-Коліївщини" вольнодумні конфедерати-шляхта немилосердно знущалась над сивим безборонним Титарем, обливаючи його тіло горячою смолою, приском, припікаючи ноги жаром, а в старечу голову вбиваючи цвяхи, то тепер нащадки цих конфедератів, з огляду на модерну цивілізацію, вживали до викручування суставів людського орґанізму електричних приладів, а до тельбухів вливали горячий олій. У нинішних модерних часах примінено модерні середники при знущаннях над безборонним людом, однак це певне, що вислід звірств в обох випадках-епохах був такий самий: після неімовірних мук, смерть в аґонії немічних жертв.

Верховодячі чинники Польщі та Москви при кінци XVIII ст. (конфедерати на правобережній Україні, а Катерина II на Лівобережжу та Гайдамаччина-Коліївщина в обороні покривдженого народу) супроти українського люду цілком ідентичні з верховодячими сатрапами Польщі та Москви XX ст. (Пацифікаційні леґіони у Східній Галичині).

І минають дні, минають ночі й літа довгі минули від смерти великого народного Пророка, а на Вкраїні милій все ще лютий ворог-тиран бенкет справляє, свою опричнину добром Вкраїни нагороджає, українською козачою кровою свою дику жажду-спрагу гасить, заливає!

Так все бенкетували народи перед своєю безпощадною неминучою загибіллю.

Це пир божевілля польсько-московської теранії. І вже дніє на Вкраїні, вже встає світ ясний, невечірний, щоб люд добрий, невеселий зажив своїм щастем на волі, а коли воскресне Україна, так це уперше за ті нестерпні муки, за ті жалі тяжкі, які за свободу українського народу Шевченко переносив.

Після святочної промови слідували сопранові соля пані Марії Гребенецької, які були справжньою насолодою цего пропамятного свята. Артистка виконала три пісні: „Минули літа молодії" Нижанковського в супроводі пяна і скрипки, „Як би мені, мамо, намисто" Лисенка, та наддаток „Коломийку" Гайворонського, також в супроводі пяна й скрипки. Пісні, виведені вельми художньо, наче бальзам утихомирювали збентежену драматичними картинами святочної промови уяву присутних. Скрипковий супровід до обох пісень („Минули літа" Нижанковського та до „Коломийки" Гайворонського) виконаний прецизійно, ніжно та з теплою закраскою п. Придаткевичем, збогатив у великій мірі загальну гармонію пісень, а зокрема збільшив принаду „Коломийки" Гайворонського, яка своєю тужливою кокетливістю, ритмом та змінами інтонації всеціло полонила святочну авдиторію. До цего успіху причиналась головно, річ ясна, ідеальна інтерпретація нашої артистки-співачки, як також її чаруючий, повний все свіжости та націхований горячим темпераментом голос.

Сольова гра п. Штембера та його художний акомпаніямент до всіх точок святочної програми, як також надпрограмова деклямація п. Мих. Панькова, причинилися немало до загального успішного виведення концерту. У п. Панькова є справдішний сценічний талан і побажати би йому щиро, щоб такий дар Божий не запропащував, а розвивав як слід.

Після відспівання національного гимну „Ще не вмерла Україна" хором „Бандурист" Шевченкове Свято закінчилося, щоб на довго-довго полишитися милим споминог у душі та серцю присутного на цім святі нашого патріотичного громадянства.

Таких захоплюючих патріотичних переживань у нас на чужині дуже мало, тож треба ними дорожити. Концерт-Свято влаштовано заходами Центрального Комітету Українських Народніх Орґанізацій міста Ню Йорку, якого активним головою є д-р Андрій Борак. Честь і заслужена слава впорядчикам Свята-Концерту за його повний успіх.

Михайло Зазуляк.

— Що се є критик, тату?— спитав синок свого батька артиста.

— Критик, синку, — відповів батько, — се чоловік, який потрафить розібрати до чиста годинник, але потім не знає, як його зложити.

Карель **Чапек.**

СУД ПАНА ГАВЛЕНИ

Коли вже пан редактор зачали про часописи — говорив пан Беран — то я скажу вам дещо: Найбільше читачів глядає в часописах саме цього „З судової салі". Того ніхто не знає, чи читають це так пильно наслідком затаєної злочинности, чи задля свого морального та правного заспокоєння. Певне лише те, що читають це пристрасно. Тому що дня мусить бути в ґазетах щось зі суду. Та візьміть під увагу, що маєте наприклад судові вакації. Суди зачинені, одначе рубрика „Із судової салі" мусить бути. Або часто нема з ніякого суду ніодної цікавої справи. А судовий референт мусить мати цікаву справу, щоби не знати що! В таких випадках судові референти мусять таку карну справу просто виссати собі з пальця. А на такі видумані справи мають між собою біржу та купують їх, продають, винаймають і вимінюють за двацять папиросок або так. Я це знаю, бо в мене жив один такий судовий референт. Був то шкрабайко і драб також, а зрештою здібний та погано плачений юнак.

І так раз зявився в каварні, до якої заходили звичайно ті судові референти, такий дивний, підтоптаний, брудний та запитий хлопець. Називався Гавлена. Був це недовчений правник і напевно пропавша екзистенція. Ніхто, ба навіть він сам, не знав, з чого він жиє. Так то той Гавлена, той вигнанник мав саме такий злочинницький або правничий талант. Коли котрийсь журналіст дав йому „вірджінію" та пиво, примкнув очі, пакнув кілька разів і давай йому оповідати найгарнішу та надивнішу карну справу, яку собі хто може подумати. Потім наводив головні точки оборони та відповідну репліку державного заступника, а після того проголошував присуд в імени республики. Потім отвирав очі, начеб пробудився зі сну, та бурмотів: „Позичте мені пять корон". Вони раз зробили з ним таку спробу: На одно засідання видумав двацять одну карних справ, одну ліпшу від другої. Щойно при двацять першій зупинився та сказав: „Чекайте, той випадок не надається для звичайного суду або сенату. Він мусів би прийти перед суд присяжних. А суду присяжних я не роблю." Він теж принципіяльно був проти суду присяжних. Та мусимо признати йому, що його присуди були зрештою строгі, одначе правничо зразкові. На цьому саме він потерпів.

— Коли ті журналісти відкрили того Гавлену та бачили, що випадки, які він оповідає, не такі буденні та сумні, які дійсно діються на Карляку, зробили такий картель: Гавлена діставав за кожду видуману справу так звану судову таксу, десять корон і „вірджінію", а крім того за кожен місяць кари, який присудив, дві корони. Це, знаєте, чим більша кара, тим тяжчий випадок. Ніколи читачі ґазет так дуже не читали „З судової салі", як тоді, коли там Гавлена подавав ті свої видумані судові справи. Де там, тепер уже ті часописи давно не такі добрі, як за його часів. Тепер лише сама політика та самі пресові процеси — я не знаю, хто це має читати.

І так раз той Гавлена видумав собі той випадок — він мав було далеко ліпші, одначе з ніякого ніколи нічого не сталося, аж тепер трісло. Випадок коротко був такий: Якийсь старий юнак посварився з чесною вдовою, що жиє на протилежній ґалерії. Тому купив собі папугу та навчив її, коли лише ця сусідка показалася на ґалерії, кричати на неї на все горло: „Ти задрипо!" Вдова подала на того пана жалобу за образу чести. Окружний суд признав, що обвинувачений виставив приватну обвинувачку за посередництвом своєї папуги на публичне посміховище та засудив його в імени републики на чотирнацять днів умовної вязниці і на заплату коштів. — Дістану одинацять корон і „вірджінію", закінчив Гавлена оповідання.

Цю Ґавленову справу помістило щось шість часописів. Самособою, в ріжнім письменницьким опрацюванні. В однім часопис назвав це: „Папуга перед судом". І так далі. Аж нараз вам до тих усіх часописів прийшло письмо з міністерства справедливости, що підписане міністерство домагається виявлення, перед котрим це окружним судом відбувалася ця розправа за обиду чести, подана в тім і в тім числі Вашого поважаного часопису; що наведене ствердження вини обвинуваченого та присуд є неясні та протизаконні, бо інкримінованого злочину не допустився обвинувачений, лише папуга, що годі вважати доказаним, що слова згаданої папуги безсумніву торкалися приватної обвинувачки; що тому годі згадані слова вважати обидою чести, лише щонайвище грубою непристойністю або прилюдним згіршенням, яке треба би карати поліційним напімненням, відповідною грошевою карою або приказом забрати згаданого птаха. Міністерство справедливости бажає теж справдити, котрий це окружний суд займався тією справою, бо мусить перевести відповідне слідство і т. д. Коротко така урядова афера.

— Ісусе Христе, пане Гавлена, та то ви нас вирихтували, — накинулися потім судові референти на того свого доставця. Дивіться, таж той присуд у справі сторін тієї папуги є неясний та незаконний!

Той Гавлена вам поблід наче стіна. — Що це, сказав, мій присуд незаконний? А до сто чортів, щось такого важиться мені твердити міністерство? Мені? Гавлені?

Як живі, певно ті журналісти не бачили такої обидженої й огірченої людини. — Я їх навчу! — кричав Гавлена наче не свій. Я їм покажу, чи мій присуд протизаконний, чи ні! На таке я не можу позволити! — Із жалю та схвилювання таки на місці обівся наче небоже сотворіння. Потім узяв аркуш паперу та написав міністерству справедливости обширну правничу розправу, в якій боронив того присуду: „що коли той чоловік учив свою папугу лаяти цю сусідку, то виявив очевидно намір обидити її та понизити; що тому тут є очевидний „долюс"*); що ця папуга не є підметом, лише знаряддям наведеного проступку і т. д.; коротко, був це чи не найліпший та найточніший правничий реферат, який колинебудь ті журналісти бачили. Під тим підписався І. У. Д.**) Вячеслав Гавлена в. р., та післав це міністерству справедливости. Так, сказав, доки того не вирішать, не буду судити. Мушу насамперед дістати сатисфакцію.

— Самособою, міністерство справедливости на Гавленове письмо зовсім не відповіло. Тимчасом Гавлена ходив наче строєний та огірчений, ще більше підтоптався, вкінці пропав. Коли побачив, що від міністерства не діждеться відповіди, посумнів, мовчки спльовував або виголошував підбурюючі промови, а вкінці проголосив: „Чекайте, я ще їм докажу, по чийому боці правда!"

Два місяці його ніхто не бачив. Потім прийшов урадуваний, одушевлений та кричав: „Так уже це зажалення на мене подано! Ух, проклята баба, це коштувало праці, заки я намовив її. Чоловік не повірів би, що стара жінка може бути така миролюбива. Я мусів їй підписати посвідку, що в усякому випадку заплачу кошти. — Так, хлопці, тепер це відбудеться перед судом.

— Що таке? — спиталися журналісти.

— Та ця справа з папугою, — повідає Гавлена. Таж я вам говорив, що того так не лишу. Знаєте, я купив собі папугу, щоби навчити її говорити: „Ти задрипо!" Ти бабо писката!" Люди, це коштувало праці! Шість неділь не виходив я з хати ні на крок і не промовив ані не чув людського слова, лише „Ти задрипо!" Тепер уже ця папуга говорить це зовсім гарно. Лише, проклята, верещить це з ранку до вечера. Ніяк не хоче привикнути, щоби кричати це лише на мою сусідку через подвіря. Вона така жіночка, вчителька музики, з ліпшої родини, дуже чесна людина. Та тому, що в нашому домі нема іншої жінки, мусів я для цієї обиди вибрати її. Слухайте, такий проступок не тяжко придумати, одначе перевести в діло, до чорта, то що іншого. Я тієї злодійки-папуги не міг навчити, щоби лаяла лише мою сусідку. Лає попросту кожного. Гадаю, що робить це зі злоби.

Потім Гавлена душком напився та говорив далі:

— Тому я взявся до того інакше. Коли лише ця стара жінка показалася у вікні або на подвірі, я зараз відчиняв вікно, щоби папуга на неї кричала: „Ти задрипо! Ти бабо писката!" І що ви сказали би на це: ця жінка стала сміятися так каже до мене: „Йой, пане Гавлено, а то маєте любого птаха!" А най чорт таку бабу! бурмотів Гавлена. Я до неї мусів кричати чотирнацять днів, щоби на мене внесла зажалення. Свідків маю з цілого дому. Так, тепер це відбудеться перед судом! — затирав собі руки Гавлева. То би вже не знаю що, колиб тепер мене не засудили за обиду чести! Я їм того не подарую, тим панам із міністерства!

Аж до дня розправи пив Гавлена наче швець, схвильований та нетерпеливий. Перед судом поводився дуже зразково. Воголосив сам проти себе гостру правничу промову, покликався на всіх мешканців дому, що ця образа була згіршуюча, прилюдна та предкладав найгострішу кару. Суддя такий добрячий старий радник, шарпнувся кілька разів за вуса, сказав, що хотів би почути цю папугу та відложив розправу з тим, щоби обвинувачений приніс на другий раз згадану птаху, як доказовий предмет, чи як свідка.

На другу розправу прийшов Гавлена з кліткою та папугою. А папуга вибалушила очі на перелякану панну-писарку та давай на все горло кричати: „Ти задрипо! Ти бабо писката"!

— Так, це вистане, каже пан радник. — Із слів папуги Льори є очевидне, що її говорення не відносилося безпосередньо і безсумнівно до приватної обвинувачки.

Папуга глянула на суддю та зарепетувала: „Ти задрипо!"

— Ба, навіть бачимо, що дотичні слова говорить до всіх людей, без ріжниці пола. Тому тут нема образливого наміру, пане Гавлено.

Гавлена зірвався наче попарений:

— Пане раднику, — протестував схвильований — той образливий „долюс" був у цьому, що я відчиняв вікно до пані приватної обвинувачки з тією метою, щоби папуга виляяла її!

— Це тяжка справа, — сказав радник. — У цьому відчинюванні вікна є може який „долюс", та само в собі це ніякий обидливий вчинок. Я вас не можу засудити за те, що ви часом відчиняєте вікно. Ви не можете доказати, що ваша папуга мала на думці приватну обвинувачку, пане Гавлено.

— Одначе я мав її на думці, — боронився Гавлена.

— На це не маємо тут ніякого доказу, — запримітив суддя. — Від вас ніхто не чув інкримінованих слів. Нічого не поможе, пане Гавлено, я вас мушу увільнити.

Потім надягнув берет і проголосив увільнюючий присуд.

— А я зголошую жалобу неважности та відклик проти увільнюючого присуду, — вибухнув Гавлена, схопив клітку з птахою та пігнав зі суду схвильований, що мало не плакав.

Потім його бачили то там то сям, пяного та зневіреного. — Скажіть, пане, жалівся, чи то є яка справедливість? Є ще на світі яке право? Та я того так не лишу! Я відкличуся до найвищої інстанції! Пане, я мушу дістати регабілітацію за стільки несправедливости! Навіть колиб я мав правуватися до кінця життя... Я не воюю за свою справу, лише за справедливість!

Як там було в апеляційнім суді, того ближче не знаю; знаю лише, що відповідна інстанція відкинула відклик Гавлени проти увільнюючого присуду. З того часу Гавлена пропав, начеб над ним земля зачинилися. Кажуть, нібито дехто бачив його, як блукав улицями наче тінь і щось мимрив до себе. Я чув також, що кілька разів до року приходить до міністерства справедливости обширне і палке зажалення в справі: „Обида, якої допустилася папуга. Одначе Гавлена перестав доставляти судовим справоздавцям судові справи. Передовсім тому, що його довіря в справедливість і правопорядок захиталися.

---

*) „Долюс", (латинське слово) в карнім праві протизаконне бажання (намір) виконати якийсь проступок; у цивільнім праві нарочне протизаконне ділання.

**) J. U. D.=Juris utriusque doctor — Доктор обох прав (римського та канонічного).

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

Завадка, пов. Сянік.

Дорогий Швагре й Сестро!

Пишемо Вам, що від Вас ми дістали два листи з витинками. Перший передали нашому священикови для прочитання, а другий ні, бо тепер нашого священика нема. Панотець десь виїхали з Завадки, бо па доноси москвофілів Поляки їх арештувати на час виборів до сенату. На риманівській почті урядує великий польський шовініст, який все наше, що йому не подобається, конфіскує на власну руку.

Підчас виборів ми потерпіли на цілій лінії, бо вийшло тільки 21 українських послів. Це навіть і половини нема того числа, що було в минулому соймі. Щодо нашої Лемківщини, то в нас все більше люди освідомлюються національно. Підчас останніх виборів у кождій родині були такі, що голосували на українську національну лісту — одинацятку. Особливо багато своїх голосів на цю лісту віддали Завадка та Камянка. На українську лісту ч. 11 було віддано 414 голосів, а на лісту „жондову" ч. 1 — 79 голосів. На лісту москвофілів ч. 15 всього 15 голосів. В другу неділю при виборах до сенату на нашу лісту впало 162 голоси й на лісту ч. 1 теж 162 голосів. Це лише з огляду на агітацію та терор, який влада розвела, щоб здобути собі голоси. Наші москвофіли, що тепер поробилися польонофілами, багато пособляли польській агітації й навіть оскаржили отця духовного Михайла Зеплинського за те, що він агітував за одинацятку. Поляки спровадили до нас спеціяльного комісара, який страшив людей тим, що на них спадуть великі кари, коли вони не будуть голосувати на одинку. Мене й ще кількох товаришів також примушувала поліція голосувати на одинку. А потім поліціянт записав мене та інших за те, що ми агітували за одинку й казав, що тепер чекає нас кара.

Отець М. Зеплинський в церкві пояснив, що таке вибори й як маємо голосувати. Тоді всі темні духи занепокоїлися й оскаржили перед владою о. Зеплинського, нашу паню вчительку й нас кількох. Пан комісар нам дуже грозив карою, та не дуже злякав нас. До священика він сказав підчас виборів 16. листопада, коли порахували голоси: „Жеби ксєндза шляк трафіл! Под ключ го за аґітаціен!" А нашій пані вчительці загрозив, що „Вас вшисткіх гайдамакуф зетшеми з обліча земі!" І таке подібне говорив той „ласкавий" пан. Священика хотіли арештувати перед виборами до сенату, але він на той час виїхав з дому.

Комісар говорив паніматці, жінці нашого священика, що „Бендзє пані плакала, як ксєндз достане пенць лят кшиміналу і як везмеми ксендза на тортури. То бендзє ксендз пaментал, кеди аґітовал в церкві за гайдамацкон лістон". І таке ріжне говорив той комісар, лякаючи пані-матку, щоб дізнатися, де знаходиться тепер наш пан-отець. Наші тверді православні москвофіли такі, що ґірші за мягке. Кажуть, що вони тверді, а стоять за Польщу, або за Москву. Все хочуть бути чимсь сміттям. Вони то й голосували на „жондову" лісту.

Ті москвофіли-хруні навіть своїх дітей до польської школи посилають. А в нашім селі є школа Рідної Школи, на яку централя присилає 120 злотих місячно. Нам треба докладати місячно 30 злотих та й то дуже важко, бо звичайно москвофіли дають на все польське, але ніколи на українське. Колиб не ваша підтримка з Америки, то годі сподіватися, щоби ми утрималиб свою школу.

Надіємося, що й далі будете підтримувати нас з Америки матеріяльно й морально, щоб ми могли тут боротися проти ляшні, а також проти своїх власних хрунів, ріжних польонофілів та москвофілів.

Жичу Вам усім доброго здоровля.

Ваш...

—о—

Різдвяни (пов. Теребовля), 1. березня 1931.

Дорогий мій Брате й Приятелю:

...Перше хотів я виїхати до Канади або Арґентини, але був в аґенції, то казали, що не можу тепер їхати, бо належу до війська. І однаково мене не асентирували, бо ще мушу на другий рік стати перед комісією. А пізніше був слабий і то дуже, бо мені кров пускалася з уст. І тепер ще цілком не здоровий. А тим більше чоловік псується, бо мусить тяжко працювати. І з тої праці нічого нема, бо все дуже дороге, а збіжа дуже дешеве. кільо жита коштує 14 злотих, а кільо пшениці 20 злотих. Матерія дорога: 1 метер матерії коштує 24 зл. Така біда запанувала, що не можна видержати. Миши знова збіже повідали. Та вже спровадили отруту, то трохи повитроювали. Сипали затроєну пшеницю, то так гинули миші, що заки вернув з другого кінця моргa, то 50 штук напевно було здохлих.

Тепер щодо наших Різдвян, то они добре стоять на полі політичнім і національнім. Але по інших селах, то того нема. А тим більше, що бояться й тратять надію, бо дуже великі переслідування. Щодо виборів, то Українці йшли в нас одною дорогою й голосували на листу ч. 11. То в нас було одинацятки 330, а одинки 101. Що було перед виборами, то навіть не можу всього описати. Сильно всюди огні панували, майже на кожнім фільварку горіли стирти й шпихлірі. Так що переполох обняв цілу Польщу. Підозрівали, що то все робили „українські саботажисти" і УВО. В кожнім селі була варта. В нашім селі було 12 вартівників, бо в нашім різдвянськім фільварку згоріло 2 стирти пшениці, а в Струсові було 80 вартівників на ніч, а скільки на день, то не знаю, бо було що один стовп то 2 вартівники. В Дарахові то було на одну ніч 160 вартівників. Так то в нас мусять вартувати кождого орла й кождий стовп телеґрафічний. А борони, Боже, щоби хто чужий з хлопців прийшов до села, бо не вільно, або в хаті якби було кілька осіб, або на вулиці кілька в купі, то якби побачив жандарм, то зараз арештував би.

Ревізії були в кожнім селі, тілько що якось в нашім селі не було ревізії. В інших селах, як Лошнів, Мишковичі, Чортория, Микулинці, Вишнівчик, Зарваниця, то всюди по тих селах були карні експедиції. Післали полк уланів, або познанських поліцаїв. Коли їх прийшло тисяча, то що хотіли, то робили, бо мали право, надане від міністерства. Мене також хотів арештувати жандарм в Г... в хаті в неділю перед виборами. Було в хаті богато хлопців, чужих, з Застіноча і дівчат також було богато в Б... сестри і домашні й сусідські, а на подвірю також було богато господарів. Жандар прийшов з „начельніком" Ю... пяний до кімнати. Крикнув, що це за банда й просто до мене. Вдарив мене кулаком в груди, а пізніше закликав поліцая. Я вийшов з хати, а він тоді крикнув на поліцая, щоби мене тримав. Поліцай мене злапав за плечі й тримав, а жандарм мене тоді вдарив кольбою в крижі і хотів закувати. Я тоді поліцая кинув до землі й палкою по руках, а жандарма Росінського раз в шию, а два рази в груди. Позбігалося тоді богато хлопців і він настрашився й післав на постерунок за підмогою.

Тоді приїхав командант з постерунком й їздили по селі з ланцухами, щоб когось злапати. Потім жандарм зробив подання до старости, що то була „схадзка рускіх хлопців". Прийшло мені платити 23 зл. кари або 5 днів арешту. Я був у старости й в команді, зробив подання на жандара, що був пяний і що неправно вчепився. Але тепер їх право тай нічого не годен їм зробити. Мушу сидіти в арешті за дармо.

Пізніше знова прийшли два жандарми, щоб мене арештувати, нібито за те, що я стріляв в тернопільського воєводу. Але Юстин Бейґер затримав їх і не допустив до того (Юстин Бейґер, війт). Отаке моє поводження. Я хотів подати ті листи до редакції, що ви мене просили, але що неможливо післати, раз, що всі часописи були замкнені, а як липше довідалисяб, що бавлюся політикою, то зараз ревізію робилиб в цілім домі, або арештувалиб. Страшенні арештовання.

Всі памятки, могили українські порозстрілювані, де лише була яка могила. В Семиківцях розстрілили, буцімто шукали за амуніцією. В Бернадівці розстрілили в ночі могилу. Це була дуже гарна могила цего року постанена з білого каменя вироблена, цементована, з гробом. В Теребовли коло церкви раз підмінували, то лише одну сходу вирвало, а другий раз підмінували, то цілий хрест побило, напис потовкло й до половини вирвало. А церква ціла зрушена з того гуку так, що склепіння тріснуло, а мури порозходилися, вікна в домах навколо повибивані й у церкві. То здається, що церква буде запечатана, бо страшно в ній правити. Вартівникови, котрий вартував коло церкви, то ті самі, що йшли бомбардувати, забрискали тиром очи, так, що відразу осліп. Хто вони були, не знати. Всюди де лиш були українські написи, тиром позахляпувані. У села, денно йшли на ревізію, то як був Українець в селі, а ще до того якийсь політик, то вже пропав. Збіже все висипали на одну купу й муку. Тоді обливали нафтою або бензиною та вимішували, додаючи піря з подушок. Дахи розшивали, всі меблі рубали, нищили худобу. Наприклад запхає баґнет корові в живіт і так лишає. А котрого господаря зловили, або його сина, або жінку, або доньку, то били й робили з ними, що хотіли. Богато людей до шпиталів попало.

В нашім селі того не було, але по других селах, як я писав в тамтім листі, то все це було. Приїздив по тих екзекуціях чоловік з Доброго Поля до каміноломy по чикани на печі, бо йому улани повалили. Я питався його, які йлани, то він оповідав, що була карна експедиція, яка йому всі печі повалила й все понищила, а сина його то так збили, що він у шпиталі лежить. Казав, що по тамтих селах то всюди так ро били.

Тепер вже так дуже зле не є, але ще також біда. Асекурацію деруть, податок також дуже великий.

Поздоровляю Вас, до милого побачення.

Ваш приятель і брат.

о

Соснів, пов. Підгайці.

Дорогий Швагре!

Доношу тобі, що швагер твій Микола Чорний, син Максима, вже помер. Причина: польська пацифікація, котра загнала його передчасно в могилу. І тут спацифікованих уже богато перенеслося на другий світ. Польща обіцяє дати тим всім людям, що спацифіковані, відшкодовання, але жадного слівця про тих, котрі помордовані й покатовані. Що за потіха буде з відшкодовання, як чоловік здоровля стратив, а тому, що вже в могилі, відшкодовання вже не треба. Хто верне відшкодовання твоїй сестрі, коли вони її мужа впакували в могилу? Людей невинних, кілько хотіли й куди попало били. Найбільше ті потерпіли, котрі занимались якоюсь народною роботою. У нас тепер купити що, то не годен доступити, а продати, то треба за безцін віддати. Незадовго то ще треба буде в руки поцілувати, щоби хто хотів від нас нашу працю за безцін забрати.

Сірник, хвала Богови, підскочив на ціні з 7 ґрошів до 10 ґрошів, а причина та, що Польща зичить гроші, де вдасться. Тож і в Швеції позичила 32 міліони долярів. Селянин ті міліони мусить якось віддати, а що хлоп є богатий найбільше на злидні, а бідний найбільше на гроші, то тепер в 20-тім століттю, в часі шаленого поступу, мусить вертатися до середновічних часів і кресилом собі чиколонки оббиває.

Павло Стецик, сина Володимира, сидить в Бережанах у тюрмі, бо Поляки кажуть, що він підпалив стирту в Чарнецького й помимо того, що хоть свідки є, що він в той час був вдома й не ходив нікуди, все одно, сидить і до того часу без ніякого переслухання. Він скінчив 4 клясу ґімназіяльну в Тернополи, як рівнож і з нашого села скінчив 5 кляс ґімназіяльних Богдан Крушельницький. По розвязанню „хамскєй ґімназіюм" їм в інших заведеннях шкільних всюди місця відмовлено й ніде не приймають їх. Багато студентів ходить тепер як приголомшені та не знають, що їм почати.

От таке в нас в короткости описано, а дальше можеш собі зясувати нашу хлопську долю сам. Прошу тебе, пришли нам ріжних ґазет і книжок, бо ми тут нічого не знаємо, а як прийде яка ґазета, то стільки латок білих має, як наймитові штани. Конфіскують, що їм не миле. Та панам польським уже ніяк стримати не годен буде хлопської кривди і прийде час, що й панів-ляхів поконфіскують.

Прошу відписати. Твій швагер **К.**

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА БЛАЖІВ І ВОЛЯ БЛАЖІВСЬКА, ПОВ. САМБІР, ГАЛИЧИНА.

З сіл Блажів і Воля Блажівська надіслано до мене просьби до наших Дорогих Односельчан, щоби вони допомогли своїм рідним братам у їхніх селах докінчити будову читалень.

Всі ми знаємо добре, в яких гараздах живе тепер наш брат у ріднім краю. Всі іміґранти-Українці допомагають своїм селам. Я певний, що наші односельчани не відмовлять своєї помочі.

Всіх, що інтересуються цею справою, прошу писати на таку адресу:

JULIAN STRYPSKY,
170 Townsend St., Rochester, N. Y.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Січ, від. 282, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячні збори, котрі як звичайно мали відбутися 12 квітня, відбудуться в неділю, 5 квітня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 409 Н. Гедес ул., з причини Вел. Свят. На зборах будуть важні справи до вирішення, тому проситься всі хчленів явитись. — І. Лесюк, секр.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 293, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що на відбувшімся спеціяльнім мітінґу в неділю, 22 березня, предсідатель Семен Нигрич зістав виключений з предсідательства. На місце предсідатель наступив Михаїл Чорнюк. — Мих. Чорнюк, предс.; Стефан Музика, кас.; Теодор Вальорний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, подає до відома своїм членам, що з причини Великодних Свят збори відбудуться о тиждень скорше, то є в неділю, 5 квітня, в годині 1-ій пополудни, в гали У. Н. Дому. Кождий член обовязково повинен явитись і вирівнати свій довг. Також члени, котрі ще не зложили 2 дол. на лікаря, повинні зложити чим скорше, не зволікати. — Григорій Кісіль, голова; Григорій Степанек, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє, що мітінґ відбудеться в неділю, 5 квітня, о тиждень скорше з причини Вел. Свят. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ в год. 1-ій попол., до У. Н. Дому, бо є важні справи до полагодження. — В. Репужинський, предс.; Г. Сушко, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членниць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 5 квітня, в годині 3-ій точно, в гали, де звичайно. Просимо членниць прийти точно на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Обовязком є кождої членниці прийти і заплатити свої вкладки. Будемо принимати нових членниць без оплати вступного. — Анаст. Грицак, предс.; Анаст. Озарів, кас.; Марія Ходак, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(42)

Тарзан з трудом протиснувся крізь дірку в стіні, яку відкрив. Опинився в довгому коридорі. Підлога несподівано переривалася широким отвором криниці. Це було староданє жерело води. При світлі місяця, що лився зверху крізь отвори в стелі, Тарзан бачив, як далі за криницею знову тягнувся довгий тунель.

Він швиденько вернувся до стіни, від якої почав іти по галерії. Розігнався й досить легко перескочив пятнацять стіп ширини криницю та помандрував далі тунелем. Скоро надибав сходи до низу. Нарешті він опинився в невеличкій кімнаті, заваленій кусками якогось металю. Він подумав, що це може золото, але не хотілося йому вірити, щоб його було так багато.

Далі Тарзан побачив другий тунель, що вів з кімнати кудись убік. Не знаючи куди веде цей тунель, він всеж пішов відважно ним вперед. Сходи вели догори й Тарзан з надією пішов ними. Нарешті він вийшов на чисте повітря й коли оглянувся, то при світлі місяця побачив, що знаходиться на високім горбі, на віддалі цілої милі від міста Опар.

Тарзан був зачарований гарною картиною, яка відкрилася перед його очима при світлі місяця. Старовинне місто, про яке казали, що це мертве місто, під промінями місяця чудово й таємничо виблискувалося своїми банями. Він почав розглядати шматок металю, який захопив з собою з тої кімнати, де на підлозі лежав цілий міх цього металю. Скоро переконався, що то було чисте золото.

—о—